

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **sobotah, četrtek in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, za eno leto f. 12.—, za tri mesece . f. 3.—, za eno leto f. 36.—, za pol leta . f. 6.—, za eno leto f. 12.—, za vsa leta . f. 12.—. — **Naročnine** se plačevati naprej na naročbo brez priložene naročnine se sprava se oziroma.

Posamično številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. in v Trstu po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uradništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnine, reklamacije in oglase sprejema **tipografija** ulice Molino picolo št. 3. II. nadst. Naročnine in oglase je plačevati loco Trst. Odpri reklama cije so prosto postajne.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Organizujmo narodno delo!

Na sijajnem shodu v Št. Petru pri Gorici minole nedelje je veleč. državni poslanec dr. Ant. Gregorič zarotil v impozantnem številu zbrani in navdušeni narod: **Svoji k svojim!**

Z istim vsklikom na čelu smo priobčili tudi mi te dni članek, v katerem smo opozarjali, da moramo organizovati svoje delo za osamosvojenje na gospodarskem polju, ako hočemo, da se kedaj osamosvojimo tudi v narodnem pogledu. Osamosvojenje na gospodarskem polju mora torej biti jedna glavnih točk na programu našega delovanja za bodočnost. Idejo osamosvojenje morajo zavedni rodoljubi propagirati ob vsaki priliki, kadar prihajajo v dotiko z narodom. Za to idejo treba delati besedo in pisumom, ker nas silijo v to naši nasprotniki. Oni nam usiljujejo borbo na gospodarskem polju, mi pa se ne smemo kar strašiti te borbe, ampak gledati moramo, da usposobimo svoje ljudstvo za to borbo. Klin s klinom! Ako nas bodo hoteli bojkotovati oni, pa jih moramo bojkotovati tudi mi. Vemo, da je tu pa tam točke na tem našem bojišču, kjer bo naš posamičnik na slabšem. To pa nas ne sme plašiti. Saj se tudi najslavnejši vojskovodja ne more izogniti tu pa tam kakemu malemu postranskemu porazu. Take male neizgode so posledice okolišnosti, katerim ne more kaj niti najženjalniši vojskovodja. Ali njega ne vznemirjajo take malenkosti, glavna stvar mu je konečni, ukupni uspeh. Tako je tudi z našo narodno in tako bode tudi z gospodarsko borbo. Male neizgode so neizogibne, ali na sploh lahko usposobimo naš narod za to borbo in uverjeni smo, da uspeh ne more izostati.

Naši nasprotniki utegnejo bojkotovati — a še to na lastno škodo — kako slovensko služkinjo, ali okoličansko krušarico ali perico, ali kakega težaka, toda našega ljudstva na sploh ne morejo bojkotirati v Trstu, ker bi to škodovalo v prvi vrsti Tržačanom samim, kar bi občutili se posebno niži sloji. Trst treba našega ljudstva, Trst treba prometa z našimi pokrajinami. Brez tega prometa ne more živeti. Braz tega prometa bi se našemu

mestu skrčila kupčija, na drugi strani pa bi nastala grozna draginja. Ako bi srdita gospoda hotela tirati do te skrajne točke, da bi namreč ne le ne hoteli ničesar kupovati od nas, ampak, da bi tudi ne hoteli — kakor je tako nasvetovati — dne Italijanom neki znoreli laški list — ničesar prodajati Slovencem, nastale bi razmere, ki bi kmalu izzvali reakcijo med siromašnejimi sloji prebivalstva mestnega. Na tako reakcijo je računati tem gotoveje, ker delavski sloji italijanski že sedaj zapuščajo trumoma stranko progressovo in torej ta poslednja niti ne sme misliti na to, da bi ljudstvo hotelo doprinesati materialne žrtve v jedino to svrhu, da bi podpiralo progressovsko nasilstvo.

Nasprotno pa mi Slovenci brez lastne škode prav lahko bojkotiramo Italijane v Istri in v Gorici.

Razmere goriške so jasne. Goriški trgovec in obrtnik ne moreta živeti brez našega ljudstva. Furlanski del prebivalstva je redek gost v Gorici, in še tedaj, kadar prihaja, ne prihaja za to, da bi donesel denarja v mesto, ampak za to, da bi ga odnesel. Furlan ne pušča krajcarja niti za kosilo. Naše in izključno naše ljudstvo je, ki ustvarja življenje po goriških prodajalnicah; naše, po ogromnem delu naše ljudstvo je polnilo do sedaj blagajne goriških čifutskih odvetnikov. Kako neizogibno trebajo poslednji našega ljudstva, kaže dejstvo, da goriški odvetniki vzdržujejo med slovenskim ljudstvom plačanih agitatorjev in priganjačev.

To se lahko premeni in se tudi res premeni, kakor vse kaže. Potem bomo videli, kdo bode na slabšem.

In kam bodo prodajali svoja vina istrski Lah in njih podrepaniki, ako uveljavijo slovenski kupci geslo „Svoji k svojim“? In to bi bilo celo na korist našim kupcem, ker bi se na ta način izognili sleparskim lahonskim mešetarjem, prekupčevalcem in — fabrikantom vina!

G. posl. dr. Gregorič nam je dal torej lep izgled na shodu v Št. Petru. Pojte tako vsi vi, zavedni rodoljubi in kličite „svojim“, da naj hodijo k „svojim“! Mi nismo prijatelji bojkota za vse slučaje, ali v našem slučaju je to le samoobrana pred

nasprotnikom, ki ne pozna ozirov in vsmiljenja. Kdor je brezobziren proti nam, proti temu moramo biti brezobzirni tudi mi.

Toda to bi bil le jeden del naše organizacije. Ni zadosti, da hodimo svoji le kupovat k svojim, ampak zavedni rodoljubi morajo hoditi med svoje tudi — poučevati, vzbujati, vnemati. Vse naše javno življenje mora postati šola, v kateri bode narod dozoreval političski. Tega vzvišenega dela, dovajanja naroda do samozvesti, do ponosa, do političske zrelosti, do ljubezni v samega sebe, do vere v svojo lastno vrednost in svojo bodočnost, tega dela se moramo lotiti vsi, vsaki po svoji moči in možnosti, vsaki v svojem delokrogu.

Organizacije treba tudi v tem delu splošnega izobraževanja in političskega šolanja. Ta organizacija mora obsežati vsa primerna sredstva in se mora raztezati od domače hiše, do javnega društva, in tjado najskrajnejih vejic zasebnega občevanja med rojaki.

Gospodarju-rodoljubu bode neprestana skrb, da veje v njegovi hiši pravi narodni duh; po družinski naj razumniki neprestano stoje v dotiki s priprostim ljudstvom. Mesto da ljudje po poludanski službi božji ob nedeljah postajajo po vasi, vabite jih v društva, posedajte z njimi za mize, čitajte jim o dogodkih križem sveta, tolmačite jim, kar ste čitali, poučujte jih se posebnosti o vprašanih, ki se tičejo še tesneje duševne in materialne blaginje našega naroda! Pojasnujte jim se posebnosti politična prava državljanov, govorite jim o važnosti volitev! Kolikor bolje bode slovenski mož poštenjak razumel vzvišenost volilnega čina, tem redkeji bodo slučajni izdajstva o volitvah. Pripovedujte ljudstvu o ogromnosti slovanstva, razjasnujte mu, da smo tudi v naši državi v večini. To bode povzdigalo samozavest našega ljudstva, da ga mine enkrat tista nesrečna plašnost in pretirana skromnost! Za taka poučevanja, tako smo rekli, so najprimernejši kraj — društva. Snujmo torej društva, kjer jih še ni! V tem pogledu je še mnogo zanemarjene ledine. Koliko imamo še odličnih krajev, kjer nimajo društva! Rihemberk n. pr., ki uprav sedaj častno prvači v gibanju na Goriškem, nima

Vsi ti spomini so ustajali v njej med delom, v solnčnem svitu, ki je prihajal skozi okno, pa se je lesketalo perje kolibrijev. Pomlad, mladost, petje in cvetke so povsem predrugačile mračno delavnico v petem nadstropju, in kadarkoli je Désirée zopet poduhala šopek, katerega jej je bil povil prijatelj, je dejala prav resno gospej Delobelleovi: „Ali si opazila, mama, kako lepo letos diše cvetice?“

Tudi Fran je pričel čutiti isto čarobnost. Polagoma se je „mamsell Zizi“ polastila njegovega srca ter pregnala celo spomin na Sidonijo. Res da je tudi ubogi maščevalec v tem oziru storil vse, kar je mogel. Ni je bilo ure v dnevu, da bi ne bil pri Désiréeji ter se jej privijal kakor dete. Niti jedenkrat se ni upal vrniti se v Asnières... preveč se je še bal tiste ženske.

„Pridi vendar kaj ven... Sidonija bi te rada videla“, je dejal vrli Risler vsakokrat, kadar ga je Fran obiskal v tvornici. A Fran je bil trden ter se je vedno izgovarjal z opravi, da je svoj pohod mogel odlašati od dne do dne. Sicer pa se Risler ni dosti zmenil za to, ker je imel baš sedaj dosti opraviti s svojo tiskalnico, katero je pričel sestavljati. (Pride še.)

PODLISTEK

Fromont mlajši & Risler starši.

ROMAN.

91

— Francoski epikal Alphonse Daudet, preložil Al. B. —

Dolgo časa Désirée ni videla drugih cvetic negč slak na svojem oknu, in drugih dreves, nego akacije Fromontove tvornice, katere je v daljavi lahko spoznavala med dimom in separom. Zato se jej je srce širilo veselja, ko je bila zopet jedenkrat pod milim nebom. Oživiljena od mladostnega veselja, vnovič vzbujajoča se, našla je vedno kako novo iznenadenje, katero je pozdravljala ploskanjem, tihimi vskliki in znamenji otročje radosti, skrivajoča s tem nestalnost svojih korakov. — O njeni pohabljenosti res ni bilo dosti videti, saj je bil pa tudi Fran vedno blizu nje, vedno pripravljen, opirati jo ali roko podati jej, kadar je bilo treba čez jarek. Kakor sanje je minil krasni dan. Širno modro nebo, svetleče se skozi veje, hosta, ki se prijazno in tajno širi okrog drevja, kjer vsaka cvetica višje raste ter se zlatorumeni mahovi svetijo na hrastovih deblih, nenadni razgledi na solnčne preske — vse jo je očarovalo in osrečevalo, celo utrujenost vsled dolge hoje po svežem zraku.

Ko je proti večeru na kraju gozda, v gineči dnevni svetlobi ugledala bele, preko polja vijoče se ceste, sreberno reko in daleč daleč, v nižavi med dvema hriboma, zmes sivih streh, stolpov in kupol, — zaprla je to cvetočo, od ljubezni prevečano, pomladanskih dišav polno pokrajinsko sliko v globotino svojega srca, kakor da nikdar, nikdar več ne bode videla kaj takega.

Šopek, ki ga je mala šepalka prinesla domov s tega izleta, je dišal ves teden v njeni sobi. V njem so se s hijacintami, vijolicami in glogovim cvetjem družile brezštevne cvetke brez imena, tiste skromne, a revežem dobro znane cvetke, katerih seme, zanešeno od vetra, vzklija ob sleherni poti.

Opazujoča te mičkene cvetne čašice s temno modrino, živo rudečico, z vsemi tistimi finimi stopinjami barev, katere so cvetke našle že pred našimi slikarji, je ponovila Désirée krasni ta izprehod še dostikrat teh osem dni. Vijolice so jo spominjale mahovite rebri, kjer jih je natrgala ter iskaje jih tolikokrat dotaknila se roke prijateljeve; velike vodne rastline so stale kraj jarka, ki je bil še moker od zimskega dežja; in da jih je mogla doseči, se je morala Désirée trdno okleniti Frana.

— ako smo prav poučeni — ni bralnega društva, ni podružnice družbe sv. Cirila in Metoda. Nobena večja vas ne bi smela biti brez take podružnice. Saj ne treba, da bi se povsodi nabirali stotaki. Kolikor se nabere, bo dobro došlo. Nikdo ne zahteva, da bi si ljudstvo naprtilo velika bremena; kolikor more, toliko naj da. Krivo je, ako se na naših podružnicah gleda le na denarne prispevke, ampak gledati treba tudi moralno korist. Po združevanju se vzbuja duh skupnosti in se povzdiga splošni moralni nivo ljudstva.

Slednjič naj tudi v zasebnem občevarju nikdo ne pozabi na svojo rodoljubno dolžnost. Ob kozarcu vina, v veseli družbi, v pogovorih s prijatelji — povsodi je prilika, da rodoljub širi zmisel in vneša sroa za domovinsko stvar.

Na vse te tu označene načine naj se širi in popljuje mreža naše narodne organizacije: od hiše do hiše, od sela do sela, od društva do društva, od pokrajine do pokrajine. Vsako selo bodi trdnjava s svojimi razumnimi in za domovinsko stvar vnetimi voditelji. Razumništvo, duhovsko in posvetno, bodi v bratski slogi previden voditelj našemu ljudstvu.

A vse skupno bodi na strani skupnemu vodstvu v deželi se svojim svetom in potrebno disciplino. Tako oboroženi bodemo lahko odbijali sovražne napade, dokler ne postanemo gospodarji na svoji zemlji, spoštovani od vseh. In ko bode tako, spoštovani bodemo tudi mi vseh. Po medsebojnem spoštovanju še le pride, česar si želimo — mir v deželi!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 30. aprila 1897.

Interpelacija grofa Coroninija in tovarišev na ministerskega predsednika, katere smo omenjali včeraj, se glasi:

„Preuzvišeni knezonadškof goriški, dr. Alojzij Zorn, je nevarno zbolel, kajti od 1. aprila t. l. njegovo zdravje vzbuja resne skrbi. V obče pa se govori, da je vzrok tej bolezni dolg razgovor ces. namestnika Rinaldinija s cerkvenim knezom dne 31. marca t. l., v katerem je ces. namestnik stavil zahteve, ki izvirajo iz njegovega znanega političnega mišljenja, hudega nasprotstva proti Slovonom, napačnih in sovražnih informacij c. kr. uradnikov okr. glavarstva in goriškega župana, ki pa se baje ne strinjajo s čutom pravičnosti cerkvenega kneza.“

Žalostni dogodki povodom zadnjih državno-zbornskih volitev, žaljivo in preteče postopanje progressovskih voditeljev v osebnem občevarju s preuzvišenim knezonadškofom in od iste stranke v židovsko-iredentovskih listih pripravljeni strašni napadi, vedne pritožbe in pritiski goriškega župana, ki je Benjamin ces. namestnika, da bi odpravil slovenske propovedi in slovensko petje v goriških cerkvah ter premestil slovenske duhovnike iz mesta, posebno pa to, da je skušal ces. nam. cerkvenega kneza potegniti v politični boj, ker ga je takorekoč prisilil, udeleževati se razprav dež. zbora in na njemu popolnoma tujem polju za jedno ali drugo stranko, ki se pobijata ter sta jednako močni, za Slovence ali Italijane glasovati, bojda na korist državi in deželi, v istini pa za ces. nam., katerega stališče je bilo vsled daljše nesklepčnosti deželnega zbora omajano, vreči svojo odločilno besedo na tehtnico — vse to je provzročilo in pospešilo bolezen cerkvenega kneza.

Verno katoliško prebivalstvo dežele je jako vznemirjeno in užaljeno vsled težke bolezni svojega dobrega in visokospoštovanega višjega duh. pastirja, razburjeno proti onim, ki so krivi te nesreče, ter zahteva pojasnila in zadoščenja, to tembolj, ker so cerkvenosovražna politika ces. kr. nam. in namere od njega jako podpiranega tržaškega mestnega zastopa že zahtevale žrtev v osebi preč. škofa Glavine v Trstu.

Podpisani, ki vidijo v teh žalostnih dogodkih znamenje onega vladuega zistema na Primorskem, ki bode zahteval še marsikatero žrtev in bode imel celo najslabših posledic za najvišjo dinastijo, deželo in državo, vprašajo torej nj. preuzvišenost, g. ministerskega predsednika:

1. Ali so nj. preuzvišenosti znani dogodki, katerih žrtev je preuzvišeni knezonadškof goriški?

2. Ali hoče nj. preuzvišenost pozvati na odgovor one, ki so, računaje na dobroto in pohlevnost

goriškega cerkvenega kneza, s svojim kaznivim postopanjem provzročili njegovo bolezen?

3. Ali hoče nj. preuzvišenost cerkveni politiki na Primorskem dati tak pravec, da bode Kristusova cerkev uživala sebi zajamčene pravice, ter v tem zmislu temeljito izpremeniti sedanji nezdravi in nesrečni politični zistem, ki pospešuje le državi sovražne težnje?

To interpelacijo so podpisali vsi člani „Slovanske krščansko-narodne zveze“.

K položaju. Položaj je sedaj bolj napet, nego je bil pred velikonočnimi prazniki. In to vsled sklepa Nemcev, da porabijo vsa parlamentarna sredstva zoper jezikovno naredbo. Že v zadnji seji so za vsako figo predlagali glasovanje po imenih. Tako taktiko hočejo preprečiti, da zbornica ne pride do mirnega in stvarnega dela. Seveda se zgovarjajo Nemci, da so Čehi postopali istotako za dobo koalicijskega ministerstva. So in niso! Čehi so hoteli preprečiti razpravo o predlogah, ki so bile splošno nepopularne, zlasti preosnovo valute, Nemci pa upotrebljajo najradikalnejša sredstva proti mrlici pravice. — Zadoščenjem pa opazamo hladnokrvnost na desnici v očigled temu besnenju. To je znamenje trdnosti. Mi menimo tudi, da nemški kavalerji iz Češke ne bodo dolgo sledili tej divji gonji, krščanski socialiti pa so se menda že spametovali in ne bodo več tirali obstrukcije. Glavna stvar pa je, da ostanejo trdne skupine na desnici; dobrim znamenjem je smatrati torej, da so se minole srede zvečer v češkem domu zbrali češki, slovenski, hrvaški in malorški poslanci, 15 Poljakov in več čeških veleposestnikov, ki so vsi povdarjali solidarnost med slovanskimi skupinami. Govorili so tudi Slovenci dr. Laginja, Spinčić in dr. Krek Zagovorniku češke šole na Dunaju, grofu Palffyju, so udeležniki priredili lepo ovacijo. — Ako ostanejo torej trdne vse te skupine, in ako bodo Nemci nadaljevali svoje besnenje, utegne priti do sprememb, toda ne v parlamentu, ampak na ministerskih klopih. Kaj pa, če pridejo Nemci z dežja na ploho.

Cesar Fran Josip v Peterburgu. Adju-tanta cesarja Frana Josipa, general grof P a r in fmlt. Bolfras, sta dobila od carja dragoceni darili. Prvi tobačnico s podobo carjevo v brilantih, drugi tobačnico z monogramom carjevim, opremljenim briljanti.

Včeraj je cesar vsprejel na avstro-ogerskem poslaništvu deputacije avstro-ogerskih kolonij v Peterburgu, Moskvi in Odesi. Vladar je zahvalil deputacije na tem izrazu udanosti do domovine, cesarja in rodbine cesarske.

Potom svojega poslaništva v Bukarešti je carska vlada ruska priobčila kraljevi vladu rumunki, da cesar Fran Josip in car Nikolaj izrekata Rumunski svoje priznanje na konkretnem postopanju iste povodom grško-turškega spora. To vedenje cenita oba vladarja tem bolj, ker odgovarja njihju trdnemu namenu, da se ohrani splošni mir in de se potom načel reda in prava utrdi podlaga mirnemu razvoju in blaginji narodov. — Tudi ta izjava je tako določna in jasna, da smemo biti uverjeni, da se za sedaj ne bode kalil mir od nobene strani! V tem zmislu piše „Peterburger Zeitung“: Ko sta si podali roko Rusija in Avstro-Ogerska po osehah svojih vladarjev, je to moč, ki je za mir, tolika in tako pomirljiva, da nam ne morejo kaliti veselja morebitni hudobni in zavratni nameni katere države, ki ne pripada zistemu zvez Evrope. — To je razumen migljaj za intrigantne Angleže.

Socijalno-demokratski poslanci na delu! Pred par dnevi smo povedali svoje menenje — gotovo opravičeno menenje — da bi morali socijalno-demokratski poslanci, stopivši prvičkrat v parlamentariško areno, v prvi vrsti delati na to, da dokažejo, da jim ni le do divje agitacije, ampak tudi do resnega dela v pomoč onim, ki so jih poslali na Dunaj zastopati koristi delavskega stanu.

Žal, da prvo nastopanje teh gospodov nikakor ne kaže, da bi hoteli vršiti svojo nalogo v tem zmislu. To nastopanje je tako, da bi nam nikdo ne mogel zameriti, ako bi jeli pomakati svoje pero v žolč. — Toda nočemo tega, ampak govoriti hočemo mirno, sine ira et studio. Mirno hočemo pokazati, kako se socijalno-demokratski poslanci dosledno oddaljujejo od svojega lastnega

programa, kako različna so njih sedanja dejanja od njih prejšnjih besed.

Na prvem mestu njih programa je mednarodnost, internacionalstvo. Zatrjajo nam, da oni se nočejo utikati v narodne borbe, ampak da hočejo skrbeti le za povzdigo blagostanja delavskih mas. Poleg vsega tega pa da hočejo vendar, da vsakemu narodu bodi njegovo pravo. V svojih „dobrih urah“ nam govorijo celo odločno za narodno enakopravnost. Sedaj vidimo, da so govorili tako le ad captandum, ker vedo, da je velik del naše delavske mase zvest svoji narodni stvari.

A zadoščalo je le malo dni, ko smo jih videli na delu, v dokaz, kako različna so njih besede od njih dejanj. Prvo njih delo je bilo, da so se pridružili najsrditostim nemškim nacionalcem, da pogazijo v blato, kar vibrira v duši slehernega Čeha: udanost do državnega prava. Njih prvo delo je bilo torej, da so se postavili v nasprotje z najinteligentnejšim narodom v državi. — No, to naj bi še bilo, ker lahko vsakdo misli po svoje o umestnosti državnopravnih vprašanj. Ali stališče, na katero so se postavili socijalno-demokratski poslanci nasproti jezikovni naredbi — temu činu najjednostavnejše pravičnosti — je nezaslišano in udarec v obraz načelu enakopravnosti. In nota bene: te divje gonje se ne udeležujejo le socijalisti nemške narodnosti, ki bi se mogli zgovarjati na splošno razburjenost med Nemci, ampak tudi oni slovanske narodnosti. Tako je n. pr. tudi poljski poslanec Deszynski na nekem shodu v Krakovem udrihal po vladi radi jezikovne naredbe. To pa že preseza naš priprosti razum. Oni, ki se hote boriti za enakopravnost vseh ljudi, se bore hkratu zoper enakopravnost narodov! Kako naj razumemo to? Saj narodi vendar niso nič drugega, nego skupine ljudi! Kje je logika, kje je iskrenost, kje je poštenje? In socijalisti se niso omejili le na to, da bi povedali svoje nasprotno menenje, ampak pridružili so se nemškimi fanatikom za taktiko obstrukcije v parlamentu, kateri taktiki je jedini namen ta, da parlament ne pride do stvarnega dela. Vprašati moramo gospodo: kako mislijo vendar delati za svojo stvar? Ali nasilnim potom ali zakonitim? V prvem slučaju niso več socijalisti, ampak anarhisti, in v tem slučaju morajo izzvati proti sebi vse poštene ljudi. Ako pa hočejo delovati zakonitim potom, kako pa potem prihajajo do tega, da tirajo politiko obstrukcije, ko gre za stvar, ki je eminentno narodnega značaja in ni v nikaki zvezi z delavskim vprašanjem? Kakor rečeno, mi ne razumemo teh gospodov. Pač, razumemo jih, ker vemo, od kod jim prihajajo „navdahnjenja“. Isti ljudje, ki toliko rohne po shodih, kažejo sedaj, da nimajo prav nikake samostalnosti v mišljenju, ampak se dajo slepo voditi od svojih — nasprotnikov, od sovražnikov vsake pravične socijalne reforme. Oni, ki v besedah odklanjajo narodna vprašanja, oni so se dali slepo zaloviti v vrtimec strastne narodne gonje. To si hočemo zapomniti. In nadejamo se, da ta dvolična igra sedanjih zastopnikov socijalne demokracije, to njih krivično postopanje, odpre oči slovenskim delavcem. Mi si ne zatiskamo oči pred potrebo socijalne reforme, marveč jo priznavamo brezpogojno, ker vidimo in nočemo tajiti, da sedanja uredba človeške družbe ima mnogo ostrosti, katere se morajo uglasiti. Ravno zato obžalujemo, da sedanji zastopniki socijalne demokracije na tako nezaslišan način diskreditujejo — dobro stvar in rusijo simpatije narodov do delavstva! Malo dni smo jih videli na delu, a že po tej kratki dobi smo si morali ustvariti svoje menenje o njih. Nismo pa krivi mi, da to menenje ni ugodno.

Grško-turška vojna. Sinoči je došla iz Aten tako tendenciozna in drzna brzojavka, ki nadkriljuje v svoji drzovitosti celo izmišljotine izvestnih tendencioznih časopisov. Brzojavka je bila „nujna“ in se glasi: „Atene. Tu je popolni mir. Dinastija in ministerstvo sta trdna kakor še nikoli. Vznemirujočim brzojavkam ni treba verjeti, ker niso drugo nego borzni manévri. Volo, Arta in Trikala so vedno v grških rokah. Gledé miru se niti ne govori. Grška hoče dalje, in naj se tudi uniči popolnoma.“ —

Da pa baš ta-le brzojavka ni drugo, nego priprost borzni manéver, to dokazujejo naslednji resnični dogodki:

Delyannisevo ministerstvo je dalo svojo ostavko. Kralj je pozval k sebi vodje opozicije Rallija

Karapannosa, Sotiropula, Skuludisa, Simopula in Deligeorgisa, da se z njimi posvetuje o sestavi novega kabineta, kateremu naj bi bil na čelu Theodoki, dosedanjí upravnik na Kreti, katerega vrnitev se pričakuje v Atenah od dne do dne. — Ministerski predsednik Delyannis se je zvečer posvetoval s kraljem. Poslanci opozicije so imeli posvetovanje pri Deligeorgisu, toda niso došli do nikakoršnega definitivnega zaključka.

Nadalje javljajo iz Aten, da so dobili vodje opozicije od kralja polnomoč ter so se podali v zbornico, kamor so takoj sklicali konferenco vseh členov opozicije. V tej konferenci se je sestavila listina ministrov, katero je deputacija treh členov predložila kralju. Ker pa Delyannis ne mara dati svoje ostavke, bode bržkone odstavljen, ako ne pride na druge misli.

Novi kabinet se sestavi še danes in se jutri predstavi zbornici, kjer boče takoj staviti vprašanje zaupanja. — Glasom „Agence Havas“ so v novi listini ti-le kandidatje: Ralli predsednik, Theodoki Skuludis, Tamados (pristaši Trikupisa), Karapamos in Deligeorgis (neodvisna). Takoj po sestavi novega kabineta morata predsednik in vojni minister odpotovati v Farsalo.

Različne vesti.

Jezikovno vprašanje v Trstu. Kakor smo že omenili, vršila se je minole srede razprava na državnem sodišču na Dunaju o pritožbi gosp. prof. Matka Mandiča (po dru. Gustavu Gregorinu) zoper mestni magistrat tržaški, radi kršenja v ustavnih zakonih zajamčenega prava do rabe narodnega jezika. Mestni magistrat ni hotel vzeti na znanje neke uloge prof. Matka Mandiča, ampak jo je vrnil uležitelju z opombo, naj se v občevarju z mestnim magistratom poslužuje italijanskega jezika, ki je uradni in poslovni jezik te oblasti. Zastopnik pritožbe, dr. Lenoch, je povdarjal, da je velik del prebivalstva tržaškega slovenske narodnosti in je obžaloval, da ni narodnostnega zakona kakor potrebnega izvrševalnega zakona za člen 19 drž. osnovnih zakonov. Zastopnik magistrata, dr. Millanich, je pa povdarjal, da v deželi navadni jezik more biti le tisti, katerega je možno rabiti kakor poslovni jezik; sicer da bi na Dunaju tudi češki jezik mogli proglasiti deželnim jezikom. — Razsodba se je proglasila danes.

Na nekaj pa je pozabil dr. Millanich, namreč: da v občini tržaški ni le veliko Slovencev, ampak da so le-ti tudi avtohtono prebivalstvo, bivajoče tu od pradavnih časov. Kakor takemu gredo temu ljudstvu iste pravice, kakor laškemu. Kdo je povedal dru. Millanichu, da slovenski jezik ni sposoben za uradni jezik? Pomanjkanje uradnikov na magistratu, večjih slovenskega jezika, še ni nikak dokaz o nesposobnosti tega jezika! Zastonj se zvi-jajo gospoda: državni temeljni zakoni so tu in pod zaščito teh zakonov se tudi tržaški Slovenci. Pred tem dejstvom se bodo vendar morali ukloniti laška gospoda. Mi vsaj menimo, da večno ne more trajati v Trstu izjemno stanje. (Glej: najnoveše!)

Lep izgled je dal neki zdravnik na zdravniški postaji tržaški. O tem priča nastopni dogodek: Predsnočjem med 8. in 9. uro je došel na zdravniško postajo neki slovenski mladenič, ki se je nekaj porezal na roki.

Najprvo ga je vprašal dotični zdravnik, v katerem podpornem društvu da je vpisan. Na odgovor mladeničev, da je v „Tržaškem podpornem in bralnem društvu“, je pripomnil „vrli“ zdravnik: „Allora ti se s'ciavo!“ Mladenič je molčal na to duhovito opazko. Ko ga je pa potem, ko mu je žgal rano, vprašal zdravnik: „Ti diol, s'ciavo?“ (Ali te boli), odrezal se mu je mladenič: „Jaz nisem s'ciavo, ampak Slavo“. Zdravnik pa: „Mai inteso questo nome, sempre s'ciavi!“ In potem je pridodal še: „Ako pridem v Nabrežino, koliko batin mi naložiš, s'ciavo?“

Razume se, da je tako zasramovanje nekoliko razvnelo mladeniča, da je, odhajaje, vskliknil: živio! A temu velikmu se je zdravnik odzval: „Va in malora, porco di s'ciavo!“

Kdo sčuva? To so lepi izgledi, katerim pač ne treba nadaljnjega pojasnila. Ako bode treba, pridemo tudi z imeni na dan.

Poročilo o predsnočnji seji mestnega zastopa priobčimo v nocojšnjem izdanju. Za sedaj beležimo le, da je bila seja jako burna, ker se je razprav-

ljalo o resoluciji glede zadnjih nemirov v okolici. Resolucija sama obseza že hudo žaljenja za našo okolico. In kar je še manjkalo, pridodali so laški govorniki. No, to pot so naleteli na toli odločen odpor na strani slovenskih poslancev, kakor morda še nikdar. Gosp. Alojzija in Ivan Goriup ter Fran Dollenz so se toli pogumno vrgli v boj za čast naših okoličanov, da je imponovalo zbornici in celo fakinaži na galeriji. Naši zastopniki so nastopali tako možko in odločno, da so laški govorniki par krat sami popravljali svoje izjave. Poseben utis je napravila na zbornico izjava svet. Ivana Goriupa, da bodo slovenski svetovalci prisiljeni govoriti slovenski, ako se jih bode zasmehovalo zato, ker se morda ne izražajo popolnoma korektno v italijanskem jeziku. Čast in hvalo torej našim zastopnikom, sosebno pa svetovalcu Alojziju Goriupu, ki se je kakor lev boril za čast in ugled svojih volilcev! Tako treba! Na veliko nakovalo treba velikega kladiča.

Sedaj molčé! Pred nekoliko dnevi so italijanski listi zopet govorili o groznem napadu v naši okolici na par tržaških biciklistov. Mi nismo hoteli reagovati, ampak smo se hoteli popred dobro obvestiti o stvari. In sedaj vemo nastopno: dotični napad se niti ni vršil v okolici, ampak na Greti, v mestu! „Napadalci“ niso bili domačini, ampak na Greto priseljeni življi, pripadajoči stranki progressovi; povod „napadu“ pa ni imel ničesar opraviti z narodnostjo in s prepričkom med okoličani in meščani, ampak navadna praska je bila vsled preobilo zavžite božje kapljice.

Po tem takem je naravno, da so laški listi kar hkratu obmolknili o tistem „napadu“.

Iz Kopra nam je došlo pojasnilo, da zadnje opisani napad na gosp. prof. Matčiča se ni dogodil te dni, ampak proti koncu meseca marca.

Zahvala. Podpisani stariši slovenskih gojencev c. kr. učiteljska v Kopru, zahvaljujemo se tem potom najiskrenejše prečastitemu gosp. c. kr. stotniku Karlu vitezu Baronio-Rosenthal in veleučnemu g. prof. Juliju pl. Kleinmayru, znanemu dobrotniku in in pravemu očetu slovenskih dijakov v Kopru, za velikodušno brambo in varstvo naših dragih sinov o priliki gujusnega napada od strani koperske družali na paniku „Carli“, dne 20. t. m.

Sprejmita, vrla moža, tem potom najiskrenejšo našo zahvalo, da sta nam ohranila naše sinove pred divjim napadom in pred vsem, kar bi se bilo moglo prigoditi, ako bi ne bila posredovala ona.

Orel Josip, nadučitelj v Prvačini. K. utin Marija, pos. v Boleu, sedaj v Trstu. Bratina Fran, pos. pri sv. Tomažu. Vales Josip, pos. v Gabrijah.

Javni shod pri sv. Jakobu 2. mája. Novoizvoljeni odbor „Občnega delavskega izobraževalnega prava varujočega in podpornega društva v Trstu“ sklicuje za nedeljo, dne 2. mája prvi javni shod pri sv. Jakobu, v prostorih gostilne gospoda Lukšiča, pred cerkvijo in sicer ob 5. uri pop.

Dnevni red: Delo v narodno gospodarskem zmislu, razpravlja M. Kamušič. Organizacija in narodnosti, govori Panek. — Zatem bodo sledili nasveti in upisovanje udov v to društvo.

Delavci, živa beseda, v javnih razgovorih, odpira um priprostemu narodu, da spoznava sebe in se vedno bolj zaveda. — To nalogo si je nadel odbor vašega izobraževalnega društva; zato upamo, da se udeležite shoda številno. Na teh shodih ima vsakdo priložnost povedati svoje mnenje, dajati nasvete in ustopiti kakor člen imenovanemu društvu. Upamo, da nas bodo podpirali naši zavedni delavci v tem blagem namenu.

ODBOR.

Šolska razstava v Nabrežini. V obrtno-nadljevni šoli za klesarje v Nabrežini bode jutri, v nedeljo, 2. mája, razstava teoretičnih del (risarij) klesarskih vajencev, obiskujočih to šolo. Razstava bode otvorena od 10. do 12. ure predp. in od 2. do 6. ure pop. Vstop je brezplačen in dovoljen vsakomur. Vabijo se za domači napredek vneti prijatelji, da obiščeje to razstavo.

Novačenje v Gorici. Mi smo že sporočili te dni, kako so došli slovenski novinci v Gorico na novačenje, in kako se se vrnil zopet na svoje domove, ne da bi se bili predstavili komisiji. O tem dogledku piše „Primorec“:

Ob določeni uri so prišli vsi fantje omenjenih županij od Solkana po cesti v Gorico z dvema

zastavama na čelu, narodno in cesarsko. Fantov in njih spremljevalcev je bilo okoli 1000 oseb. Ko so prišli na Gorišček, so jih sprejeli orožniki z nastavljenimi bodali in policaji in to na povelje dvornega svetnika viteza Božiča; z bodali so jim kazali pot k vojaškemu naboru v — Vanekove prostore. Toda vsi kakor en mož so izjavili, da pojdejo k naboru le tje, kamor so povabljeni, to pa skozi mesto, kakor vedno. Ker se jim ni izpolnila ta želja, obrnili so hrbet in cela množica jo je udarila po cesti proti Solkanu med petjem: „Pa pri nas je korajža, pri vas je pa ni!“ Zaman je bilo vse nagovarjanje gospodov na glavarstvu, zaman se je peljal komisar Prinzig v Solkan za njimi; ni mogel doseči, da bi došli na nabor v Vanekove prostore.

Polkovnik sam je bil zelo nejevoljen, da je bilo ukazano vojakom, nataktni bodala in rabiti jih proti mladeničem, za kar tudi po njegovem menenju ni bilo nikakega razloga; ukazal je bodala sneti in vtakniti v nožnice — a o vsem tem je napisala komisija zapisnik.

To so gola dejstva! Dostavljamo še, da zadaj v varstvu bajonetov je goriška druhal žvižgala in razsajala, ko so se prikazale zastave. Nikomur se ni zgodilo nič žalega; jeden Slovenec pa, ki je vskliknil: „M....a ai gurizans“, bo kaznovan.

Kaj porekó goriški krčmarji? No, zato so pa v Solkanu prejeli krčmarji nad 1000 gl. več: zdaj goriški Lahoni lahko opusté Solkan, ker sami so že nadomestili vso zgubo za par let! — Komentar naj si napravi vsakdo sam.“

Spremembe na voznem redu južne železnice. Prometno nadzorništvo južne železnice v Trstu objavlja naslednje spremembe v voznem redu osebnih vlakov, veljavne od 1. mája t. l. naprej: Mešani vlak iz Mürzzuschlaga bode prihajal 7 minut pozneje v Trst, to je ob 6.55 zjutraj. — Brzovlak v Italijo, ki odhaja iz Trsta ob 8.25 predp. se ne bode ustavljal v Grljannu. — Poštni vlak z Dunaja bode prihajal 5 minut pozneje, to je ob 6.25. — Poštni vlak iz Italije bode prihajal ob 7.45 popoldne namesto ob 7.36 kakor sedaj. — Brzovlak iz Italije bode prihajal zvečer 11 minut prej, to je ob 8.30, namesto ob 8.41. — Na progi Nabrežina-Kormin se osnuje mešan vlak iz Nabrežine v Gorico, v zvezi z mešanim vlakom iz Mürzzuschlaga. Ta vlak bode dohajal v Gorico ob 8.20 predp. A ob 2.55 pop. bode odhajal mešan vlak iz Gorice v Nabrežino, kjer se sestane s poštnim z Dunaja, ki prihaja v Trst ob 5.40 pop.

Imena darovalcev za uboge rodbine zaprtih okoličanov: Ivan Siškovič, trgovec Kozina 5 gl. Dragotina Siškovič, hči 20 kr. Franjo N. 2 gl. Mihalj Vesel 50 kr. Franjo Dobrila, gostilničar 2 gl. Franjo Bekar 1 gl. Anton Benčič 20 kr. Peter Blasina 50 kr., Franc Sturm, mesar 1 gl. Ivan Ponikvar 50 kr. Čebobin Martin, gostilničar 1 gl. Meling —. Vouk, Ana Janota, N. N. in N. N. po 50 kr. N. N. 1 gl. Ivana Sosič, Ivan Sosič skabec, Dragotin Sosič, Ivan Mihalč, Jožef Rapotec in Anton Sosič po 50 kr.; Jožef Sosič, Ivan Babuder, Fran Renčelj in Fran Sosič po 20 kr. Fran Benčič 10 kr.

Prisrčna hvala Kozincem! Ne le, da so nabrali lepo svoto za tako malo selo, ampak darovali so vsi do zadnjega, razun trgovca Meininga, katerega žive le Slovenci. Že takt bi bil zahteval od njega, da se ne odtegne ob tej priliki na uprav demonstrativen način.

Šaljivi Brivec je izšel. Veseli Slovenci in Slovenke le hitro po njem sezite. Podobe prinaša take, da niste še videli enake.

Povsodi junaki. Neki kodanjski list opisuje bitko pri Mati, ki se je toli nesrečno zvršila za Grke. Pri Mati je stalo 12.000 Grkov proti 12.000 Turkom. Grki so se umikali proti Tirnavosu. Po dnevu se je vršilo to redno. Ko pa je nastala tema, približala se je grška konjica. Grška pehota je menila, da so Turki in jela streljati na lastno konjico. Nastala je grozna zmešnjava. Vojaki so pometali puške od sebe, spustivši se v divji beg proti Tirnavosu. V Tirnavosu se drveli vojaki med ženami in otroci. Častnikom ni bilo možno, da bi zopet napravili red. Vse je bilo zavito v oblak prahu. Smrtnobledimi obrazi so prišli prvi ubežniki v Lariso. Konjiki brez konj, pešci brez pušk so drveli po mestu, povsod širé strah in grozo. Med tem je prestolanaslednik sklical vojni svet, ki je sklenil braniti mesto. Da bi zopet zbrali vojaštvo, trobili so trobentači na trgu, toda vsega

